

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 682/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť P. H., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. Lubomírom Havlíkom, Krížna 34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 41/2012 a sp. zn. 9 Sžso 49/2012 z 29. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2014 doručená sťažnosť P. H. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžo 41/2012 a sp. zn. 9 Sžo 49/2012 z 29. januára 2014.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že od 1. júla 2005, kedy bol sťažovateľ zapísaný do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory (ďalej len „advokátska komora“), vykonával advokáciu samostatne (samostatne zárobkovo činná osoba), a to až do 29. marca 2010, kedy zmenil spôsob výkonu advokácie tak, že ju vykonával už ako konateľ spoločnosti Advokátska kancelária... (ďalej len „advokátska kancelária“), pričom o tejto skutočnosti advokátska komora vydala sťažovateľovi potvrdenie o spôsobe výkonu advokácie č..., v zmysle ktorého bol sťažovateľ oprávnený vykonávať advokáciu len v mene a na účet označenej advokátskej kancelárie. Z uvedených dôvodov sťažovateľ adresoval Sociálnej poisťovni, pobočke Bratislava (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) odhlášku zo sociálneho poistenia, ktorá jej bola doručená 30. apríla 2010, avšak napriek tejto skutočnosti Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 700-0213732410-GC04/10 zo 6. septembra 2010 (ďalej len „prvé rozhodnutie“) vyrúbila sťažovateľovi ako samostatne zárobkovej činnej osobe poistné za obdobie apríl 2010 – júl 2010 v sume 3 144,06 € a rozhodnutím č. 700-0211755111-GC04/11 z 19. marca 2011 (ďalej len „druhé rozhodnutie“) Sociálna poisťovňa vyrúbila sťažovateľovi poistné ako samostatne zárobkovo činnej osobe aj za obdobie august 2010 – december 2010 v sume 4 116 €. Na základe sťažovateľom podaných odvolaní Sociálna poisťovňa prvé rozhodnutie potvrdila rozhodnutím č. 21125-2/2012-BA z 13. apríla 2012 a druhé rozhodnutie potvrdila rozhodnutím č. 42585-2/2011-BA z 21. júla 2011, ktoré sťažovateľ napadol žalobami o preskúmanie ich zákonnosti podľa druhej hlavy V. časti Občianskeho súdneho poriadku.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) svojím rozhodnutím sp. zn. 1 S 118/2012 z 12. júla 2012 žalobu sťažovateľa o preskúmanie prvého rozhodnutia Sociálnej poisťovne zamietol a rozhodnutím sp. zn. 4 S 205/2011 z 19. októbra 2012 krajský súd zamietol aj žalobu sťažovateľa smerujúcu proti druhému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne.

O odvolaniach sťažovateľa proti označeným rozhodnutiam krajského súdu rozhodol najvyšší súd napádanými rozsudkami sp. zn. 9 Sžso 41/2012 a sp. zn. 9 Sžso 49/2012 z 29. januára 2014, ktorými označené rozhodnutia krajského súdu potvrdil.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta, že najvyšší súd neprihliadol na skutočnosť, že sťažovateľ v rozhodnom období, za ktoré mu Sociálna poisťovňa vyrúbila poistenie, nemal oprávnenie samostatne vykonávať advokátsku činnosť, a v tej spojitosti ani na svoj vlastný účet dosahovať zisk, t. j. nemal postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, pričom podľa sťažovateľa *„Jediným argumentom Sociálnej poisťovne pritom bol pretrvávajúci zápis sťažovateľa v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory, bez akéhokoľvek zohľadnenia spôsobu, ktorým bol sťažovateľ v uvedenom období oprávnený vykonávať advokáciu.“* Podľa sťažovateľa skutočnosť, že v rozhodnom čase bol naďalej vedený v zozname advokátskej komory ako advokát, nemôže mať vplyv na jeho povinnosť platiť poisťné ako samostatne zárobkovo činná osoba, pretože zápis v tomto zozname je iba jednou zo základných podmienok, resp. predpokladov, aby mohol vykonávať advokátsku činnosť vôbec, pričom v tomto smere je nevyhnutné prihliadať na spôsob výkonu tejto činnosti, t. j. či je vykonávaná samostatne alebo v mene advokátskej kancelárie.

Sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodnil takto:

„Základným argumentom konajúcich všeobecných súdov pre zamietnutie podaných žalôb bolo to, že v prípade sťažovateľa nedošlo k zániku sociálneho poistenia sťažovateľa v zmysle cit. ust. § 21 ods. 4 písm. b) Zákona o sociálnom poistení, nakoľko sťažovateľ bol aj po 29.3.2010 naďalej zapísaný v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory, v dôsledku čoho ho súdy (a predtým aj Sociálna poisťovňa) naďalej považovali za samostatne zárobkovo činnú osobu v zmysle cit. ust. § 5 písm. c) Zákona o sociálnom poistení. ...

... Súdy nijako nevysvetlili logický rozpor spočívajúci v tom, že samostatne zárobkovo činná osoba [podľa ich výkladu cit. ust. § 5 písm. c) Zákona o sociálnom poistení] má byť osoba, ktorá nie je oprávnená samostatne vykonávať žiadnu podnikateľskú činnosť, čo je aj prípad sťažovateľa. Z vyššie uvedeného je pritom zrejmé, že nemožno stotožňovať zápis

osoby do zoznamu advokátov s jej oprávnením vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť, nakoľko neplatí, že každá osoba zapísaná do zoznamu advokátov je zároveň oprávnená vykonávať advokáciu samostatne, vo vlastnom mene a na vlastný účet, čo nevyhnutne musí byť základný atribút samostatne zárobkovo činnnej osoby. ...

Sťažovateľ je preto presvedčený, že posúdenie otázky, či vo vyššie uvedenom období bol samostatne zárobkovo činnou osobou pre účely sociálneho poistenia, nebolo zo strany Sociálnej poisťovne a následne aj konajúcich súdov správne a preto konečnými rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 9 Sžso/41/2012 a č. 9 Sžso/49/2012, ktorými nebola v tejto veci vykonaná náprava, došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa

Vzťah medzi Zákonom o advokácii a Zákonom o sociálnom poistení pri posudzovaní toho, či určitý advokát je alebo nie je samostatne zárobkovo činnou osobou na účely sociálneho poistenia je vzťahom špeciálneho zákona k všeobecnému zákonu, medzi ktorými platí, že špeciálny zákon má prednosť pred všeobecným (lex specialis derogat legi generali). Ak má mať Sociálna poisťovňa všeobecnú právomoc rozhodovať o tom, kto je samostatne zárobkovo činnou osobou pre oblasť sociálneho poistenia, vo vzťahu k advokátom ako špeciálnej skupine osôb už túto právomoc nemôže mať, nakoľko zákonodarca ju cit. ust. § 71 ods. 2 písm. k) Zákona o advokácii zveril do kompetencie predsedníctva Slovenskej advokátskej komory.

Je teda zrejmé, že pokiaľ existuje potvrdenie o tom, že advokát nie je samostatne zárobkovo činnou osobou, ktoré bolo vydané na základe špeciálneho zákona (Zákona o advokácii), nemožno na základe ustanovení všeobecného zákona (Zákona o sociálnom poistení) tvrdiť opak, nakoľko špeciálny zákon má v takomto prípade prednosť. Túto skutočnosť však Najvyšší súd Slovenskej republiky neakceptoval a bez akéhokoľvek dôvodu priznal prednosť Zákonu o sociálnom poistení pred Zákonom o advokácii, hoci ide o predpisy rovnakej právnej sily, pričom negoval zákonné oprávnenia predsedníctva Slovenskej advokátskej komory s poukazom, že ide len o rozhodnutie samosprávnej stavovskej organizácie.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo P. H. na súdnu ochranu podľa ust. čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a ust. čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa ust. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 9 Sžso/41/2012 zo dňa 29.1.2014 a č. 9 Sžso/49/2012 zo dňa 29.1.2014 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 9 Sžso/41/2012 zo dňa 29.1.2014 a č. 9 Sžso/49/2012 zo dňa 29.1.2014 a veci vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť P. H. na účet jeho právneho zástupcu trovy konania vo výške 340,90 €, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu je sťažovateľom namietané porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 a 2 listiny v príčinnej súvislosti s rozsudkami najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 41/2012 a sp. zn. 9 Sžso 49/2012 z 29. januára 2014.

V súvislosti so sťažovateľom namietanými rozsudkami najvyššieho súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Keďže vzhľadom na identickosť podstaty predmetu obidvoch napádaných konaní (preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu vo veci vyrúbenia poistného samostatne zárobkovo činnéj osobe – advokátovi za dve rôzne obdobia, pozn.), je aj právna argumentácia najvyššieho súdu v obidvoch napádaných rozsudkoch založená na identických právnych záveroch (v obidvoch veciach bolo rozhodnuté v ten istý deň a vo veci konala a rozhodovala identická zákonná sudkyňa najvyššieho súdu, pozn.), preto postačuje

na tomto mieste uviesť odôvodnenie najvyššieho súdu iba z jedného z nich, a to konkrétne najvyšší súd svoj rozsudok sp. zn. 9 Sžso 41/2012 z 29. januára 2014 odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací... preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v rozsahu odvolania v medziach žaloby... a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.

Námietky, ktorými žalobca v odvolaní spochybňuje rozsudok krajského súdu boli v zásade zhodné s námietkami, ktoré žalobca uplatňoval už v konaní na súde prvého stupňa. Podľa názoru najvyššieho súdu už správny orgán a následne aj súd prvého stupňa sa s týmito námietkami žalobcu vysporiadali, pričom odvolací súd už vyslovenú argumentáciu považuje za relevantnú, výstižnú a dostatočnú. Žalovaný ako aj krajský súd podrobne odôvodnili, prečo žalobca, ktorý od 29. marca 2010 vykonáva činnosť advokáta ako spoločník a zároveň konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným poskytujúcej advokátske služby podľa § 15 zákona o advokácii, je naďalej SZČO, pričom bolo dostatočne zrozumiteľne a jasne ozrejmene, že v danom prípade nedošlo k zániku povinného sociálneho poistenia podľa § 21 zákona o sociálnom poistení.

Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozsudku krajského súdu a na zdôraznenie jeho správnosti doplnil, že § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení vymedzuje pojem SZČO na účely tohto zákona a upravuje tak aj postavenie advokáta, ktorý má oprávnenie na vykonávanie advokátskej činnosti. Vymedzenie SZČO podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010, je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať advokáciu ako takú. Nositeľom tohto oprávnenia nemôže byť právnická osoba, môže ním byť výlučne advokát ako fyzická osoba - len on je zapísaný v zozname advokátov, hoci zákon mu následne umožňuje, aby právne služby poskytoval napríklad aj prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným. Je len jedno oprávnenie na vykonávanie advokácie a je udeľované výlučne advokátovi, a to bez ohľadu na formu výkonu advokácie. Práve od statusu advokáta, ktorému takéto oprávnenie bolo udelené, teda nie od konkrétnej formy výkonu advokácie, sa v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení odvíja postavenie SZČO. Žalobcovi oprávnenie na vykonávanie advokácie v dôsledku zmeny formy jej výkonu nezaniklo. Je len osobitným zákonom limitovaný v tom, že túto činnosť nemôže súčasne vykonávať samostatne, keď si sám zvolil, že advokátske služby bude poskytovať prostredníctvom s.r.o. Žalobcovi po celý čas status

advokáta zostáva, je zapísaný v zozname advokátov, ktorý SAK vedie, svoje profesijné označenie je povinný podľa zákona o advokácii používať aj v prípade, že právne služby poskytuje prostredníctvom združenia, verejnej obchodnej spoločnosti, komanditnej spoločnosti alebo spoločnosti s ručením obmedzeným a až k nemu, následne, pripája meno združenia alebo obchodné meno spoločnosti. Žalobca sa preto mylne domnieva, že ako konateľ „advokátskej“ spoločnosti nie je už SZČO a že v dôsledku nemožnosti súčasného výkonu advokácie ako fyzická osoba, došlo aj k zániku jeho oprávnenia.

Rovnako ako žalobcovi napriek zmene formy výkonu advokácie zostal zachovaný status advokáta podľa zákona o advokácii, zostal mu zachovaný aj status SZČO pre účely zákona o sociálnom poistení. Tak ako mu ako SZČO povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zo zákona vzniklo od 01.07. kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jeho príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 9 zákona o sociálnom poistení, zanikne mu zo zákona 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý tento jeho príjem nebude prevyšovať uvedený násobok vymeriavacieho základu. V danej právnej veci bol pre určenie vymeriavacieho základu žalobcu ako povinne nemocensky a dôchodkovo poistenej SZČO rozhodujúcim obdobím rok 2008, za ktorý žalobca vykázal v daňovom priznaní k dani z príjmov fyzickej osoby príjmy zo samostatnej zárobkovej činnosti, a preto mu v zmysle ustanovenia § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vzniklo za obdobie od 1. júla 2009 do 30. júna 2010, povinné nemocenské a dôchodkové poistenie.

Pokiaľ žalobca namietal, že z titulu výkonu advokácie je zúčastnený na sociálnom poistení duplicitne tak ako konateľ s.r.o. ako aj SZČO, také tvrdenie nie je dôvodné. Účasť konateľa spoločnosti s ručením obmedzením na poistení totiž do 31. decembra 2010 zo zákona o sociálnom poistení nevyplýva.

Námietku žalobcu, že ustanovenie § 71 ods. 2 písm. k) zákona o advokácii je nutné chápať ako zákonné zverenie právomoci predsedníctvu SAK rozhodovať aj o skutočnosti, ktorá osoba zo špeciálne úzko vymedzenej skupiny osôb, a to advokátov, je alebo nie je SZČO v zmysle zákona o sociálnom poistení, nepovažoval odvolací súd za dôvodnú. Rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch totiž zákon výslovne zveruje do vecnej pôsobnosti pobočky Sociálnej poisťovne. Vzhľadom

na uvedené, potvrdenie SAK ako samosprávnej stavovskej organizácie, nemá vplyv na zánik oprávnenia žalobcu vykonávať advokáciu samostatne a tým ani na zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia.

Odvolačí súd nemohol akceptovať námietku žalobcu, že žalovaná ho diskriminuje v oblasti sociálneho zabezpečenia z dôvodu jeho postavenia ako advokáta, ktorý musí byť bez ohľadu na spôsob výkonu advokácie zapísaný v zozname SAK, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými poistencami, ktorí sa ocitli v podobnej situácii. Aj napriek tomu, že krajský súd sa konkrétne k tejto námietke žalobcu vo svojom rozhodnutí nevyjadril, odvolací súd toto opomenutie nepovažoval za vadu, ktorá by mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia a s poukazom na vyššie uvedené rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.“

Vzhľadom na názorové stotožnenie sa najvyššieho súdu v podstatnej časti s rozsudkom krajského súdu sp. zn. I S 118/2012 z 12. júla 2012, ako aj vzhľadom na to, že prvostupňové rozhodnutie a rozhodnutie z odvolacieho konania je nevyhnutné ponímať ako jeden celok, na dokreslenie podstaty názorovej zhody obidvoch súdov je účelné na tomto mieste zmieniť v podstatnej časti aj odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu:

„Z vyššie citovaných ustanovení nesporne vyplýva, že zákon za samostatne zárobkovo činnú osobu považuje fyzickú osobu, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. Toto ustanovenie zákona teda upravuje aj postavenie advokáta, ktorý má oprávnenie na vykonávanie advokátskej činnosti. Existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti je podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou až do času, kým advokát nebol vyčiarknutý z takéhoto zoznamu má za následok, že musí byť považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu, pre potreby zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené v § 21 zákona o sociálnom poistení. Túto skutočnosť podľa názoru súdu nemôže ovplyvniť právna úprava obsiahnutá v § 12 o advokácii, ktorý upravuje len formu, ktorou môže advokát vykonávať svoju funkciu, lebo základným predpokladom pre výkon advokácie je vykonávanie takejto činnosti fyzickou osobou, ktorá má zákonom požadované oprávnenie.

Na výkon advokátskej činnosti je teda oprávnený len advokát, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. Práve vymedzenie SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. je odvodené od samotného oprávnenia vykonávať túto činnosť.

Navyše ustanovenie § 15 zákona o advokácii upravuje špecifické podmienky, za ktorých advokáti môžu vykonávať advokáciu ako konatelia spol. s r.o. Účasť advokáta v takejto spoločnosti je viazaná na existenciu oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb jednotlivých spoločníkov a konateľov, ktorými môžu byť len advokáti a ktorých účasť v spoločnosti zaniká vyčiarknutím zo zoznamu advokátov, v skutočnosti stratou oprávnenia na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava preto podľa názoru súdu postupovala správne, keď prvostupňovým rozhodnutím predpísala žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnnej osobe poistné za dlžné obdobie apríl 2010 - júl 2010. Zmenou formy výkonu advokácie podľa názoru súdu žalobcovi nezaniklo postavenie advokáta ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení a ani povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie podľa § 21 ods. 4 písm. d) zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že žalobcovi nezaniklo oprávnenie na výkon činnosti a žalobcu je aj preto naďalej potrebné považovať za SZČO. Advokát a aj konateľ spoločnosti s.r.o. poskytujúcej advokátske služby zapísané v zozname vedenom Slovenskou advokátskou komorou je aj naďalej podľa § 15 zákona o advokácii oprávnený poskytovať právne služby samostatne, aj keď nositeľom tohto oprávnenia je v danom prípade spol. s r.o. Táto spoločnosť ako právnická osoba s vlastnou právnou subjektivitou, za ktorú koná advokát ako konateľ, ktorý aj naďalej je ale nositeľom oprávnenia na poskytovanie advokátskych služieb a disponuje tiež oprávnením na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Aj za takýchto okolností advokát, ktorý za spoločnosť koná, je aj naďalej zapísaný v zozname advokátov, nestráca svoju spôsobilosť konať samostatne a to ani v prípade, keď sa tohto práva vzdal v prospech spoločnosti, akou je advokátska kancelária s.r.o. Aj v tejto spoločnosti totiž jeho oprávnenie zastupovať spoločnosť ako konateľ, nemá za následok vyškrtnutie advokáta zo zoznamu advokátov. Navyše v zákone o sociálnom poistení naďalej zostáva zachovaná povinnosť advokáta platiť poistné ako samostatne zárobkovo činnnej osobe a to po celý čas,

počas ktorého je advokátom. Miesto výkonu advokátskej činnosti na tejto skutočnosti nemôže mať následok zánik advokátskeho oprávnenia.

Podľa názoru krajského súdu existencia oprávnenia advokáta na vykonávanie advokátskej činnosti podmienená jeho zápisom v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou má za následok, že musí byť považovaný za SZČO pre potreby zákona o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu je povinne nemocensky poistený podľa § 14 ods. 1 písm. b) a povinne dôchodkovo poistený podľa § 15 ods. 1 písm. b) a vznik a zánik tohto poistenia sa viaže na podmienky upravené § 21.

K námietke žalobcu ohľadom neakceptácie potvrdenia vydaného Slovenskou advokátskou komorou podľa § 71 ods. 2 písm. k) zákona o advokácii, súd uvádza, že v tomto prípade ide podľa jeho názoru len o potvrdenie, ktorým sa deklaruje, akým spôsobom, vykonáva žalobca svoje právne služby, to znamená, či advokát vykonáva advokáciu samostatne, alebo poskytuje právne služby v združení spolu s inými advokátmi, či ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti alebo v tomto prípade ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným. Takáto konštatácia Slovenskej advokátskej komory podľa názoru súdu v žiadnom prípade nemôže byť posudzovaná ako záväzný výklad, ktorý by mohol meniť výklad zákona o sociálnom poistení.“

Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) v znení účinnom v rozhodnom čase (t. j. k 6. septembru 2010, kedy Sociálna poisťovňa vydala prvostupňové správne rozhodnutie, ktoré bolo následne predmetom prieskumu, pozn.) „Samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ .

Podľa § 14 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase „Povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12 násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.“.

Podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase „Povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.“.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení upravujúceho vznik a zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej len „SZČO“) „Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.“.

Podľa § 120 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom čase „Sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa. Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia zriadená na výkon sociálneho poistenia.“.

Z citovaných rozhodnutí tak najvyššieho súdu, ako aj krajského súdu (s ktorým sa najvyšší súd plne stotožnil) vyplýva, že svoje východiská založili na konštatácii o špecifickom postavení Sociálnej poisťovne ako jediného orgánu kompetentného rozhodovať o otázkach sociálneho poistenia v súlade s ustanoveniami zákona o sociálnom poistení, čím v konečnom dôsledku vyvrátili tvrdenia sťažovateľa o oprávnení advokátskej komory rozhodovať vo veciach sociálneho poistenia advokátov. Označené súdy ustálili, že na účely zákona o sociálnom poistení ma advokát postavenie SZČO podľa definície ustanovenej zákonom o sociálnom poistení, na modifikáciu ktorej na účely sociálneho poistenia nemajú vplyv ani ustanovenia zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), ktorý v tomto smere nie je možné považovať za *lex specialis* k zákonu o sociálnom poistení. V tejto súvislosti označené súdy uzavreli, že podľa definície SZČO, tak ako ju vymedzuje zákon o sociálnom poistení, sa advokát za takú osobu považuje počas celej doby, kedy je vedený v zozname advokátov vedenom advokátskou komorou, bez ohľadu na spôsob výkonu advokátskej praxe, a *contrario* až výmazom z tohto zoznamu advokátov stráca advokát status SZČO na účely sociálneho poistenia vykonávaného výhradne podľa zákona o sociálnom poistení.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd podotýka, že z ustanovení zákona o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnej dobe nevyplývalo, že by čo sa týka spôsobu a rozsahu výkonu sociálneho poistenia odkazoval na podpornú aplikáciu ustanovení aj iného zákona (napr. zákona o advokácii), túto súvislosť, resp. súvzťažnosť zákona o sociálnom poistení a zákona o advokácii vykonštruoval iba sťažovateľ bez konkretizácie zákonnej opory v zákone o sociálnom poistení, ktorý je kmeňovým, resp. pilierovým zákonom upravujúcim otázky sociálneho poistenia. Zákonodarca v zákone o sociálnom poistení (v rozhodnom čase) pre účely sociálneho poistenia kogentne (kategoricky), bez aplikácie dispozitívnej normy alebo blanketovej normy determinoval nielen definíciu SZČO, ale aj dôvody vzniku a zániku sociálneho poistenia SZČO, pričom medzi tieto dôvody zániku sociálneho poistenia nezakomponoval, resp. nezahrnul aj predloženie potvrdenia vydaného príslušnou samosprávnou stavovskou organizáciou (v danom prípade advokátskou komorou, pozn.) o zmene spôsobu výkonu činnosti, na vykonávanie ktorej je potrebné oprávnenie podľa osobitného predpisu (v danom prípade podľa zákona o advokácii), tak ako to tvrdí sťažovateľ. V tomto smere tak ani podľa ústavného súdu nebolo možné potvrdeniu vydanému advokátkou komorou o zmene spôsobu výkonu advokátskej praxe pripísať vo vzťahu k podmienkam zániku sociálneho poistenia advokáta ako SZČO určeným zákonom o sociálnom poistení žiadnu právnu relevanciu.

Ústavný súd sa z obsahu napadnutých rozsudkov presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia,

postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05).

Ústavný súd sumarizujúc už uvedené konštatuje, že dôvody, na ktorých sú založené rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžo 41/2012 a sp. zn. 9 Sžo 49/2012 z 29. januára 2014, sú z hľadiska sťažovateľom namietaného porušenia označených práv ústavne udržateľné, *nemožno ich považovať za svojvoľné, arbitrárne, vnútorne rozporné ani odporujúce podstate a účelu aplikovaných právnych noriem, pričom ústavný súd v tejto súvislosti navyše pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.*

Pokiaľ ide o rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 426/2012 z 21. februára 2013, na ktoré sťažovateľ na podporu svojej argumentácie v sťažnosti v celom rozsahu poukazuje a na neho sa odvoláva, ústavný súd podotýka, že k ojedinelosti vybočenia ústavného súdu v tomto označenom rozhodnutí z jeho ustálenej judikatúry v obdobných veciach (I. ÚS 290/2010, IV. ÚS 342/2010, II. ÚS 508/2010, I. ÚS 64/2012, I. ÚS 93/2012, IV. ÚS 103/2012, III. ÚS 118/2012, III. ÚS 426/2012, I. ÚS 570/2012, III. ÚS 386/2012) už ústavný súd zaujal stanovisko vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 266/2014 zo 4. júna 2014.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by

bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Uvedené závery boli podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutie o priznaní úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tých častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014